نشریه تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی سال هجدهم، شماره ۴۹، تابستان ۹۷

تحلیلی بر شاخص باقیمانده ظرفیت تحمل جامعه میزبان نسبت به توسعه گردشگری (مطالعه موردی: شهر شاهرود)

دریافت مقاله: ۹۶/۸/۲ پذیرش نهایی: ۹۷/۱/۲۲

صفحات: ۱۱۰-۹۳

سجاد فردوسی: کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه پیام نور.[1]
Sajad.ferdowsi@yahoo.com
نجمه نظری مزیدی : کارشناس ارشد اکوتوریسم دانشگاه کاشان.
Nazari.najmeh2@gmail.com
مهدی مودودی ارخودی: استادیار گروه جغرافیا دانشگاه بزرگمهر قائنات.
Mododi@buqaen.ac.ir

چکیده

این تحقیق با هدف برآورد شاخص باقیمانده ظرفیت تحمل جامعه میزبان نسبت به توسعه گردشگری تدوین یافته است. روش تحلیل داده ها، توصیفی- تحلیلی می باشد. جهت جمع آوری داده های اولیه از مشاهده میدانی و پرسشنامه استفاده شده است. جامعه آماری این تحقیق شامل دو گروه متخصصان مرتبط با موضوع تحقیق و اهالی شهر شاهرود می باشد. حجم نمونه مورد بررسی جهت توزیع پرسشنامه جامعه میزبان ۱۲۵ نفر (۶۵ نفر ساکنین، ۴۱ نفر صاحبان کسب‌وکار گردشگری، ۱۹ نفر مسئولین) در نظر گرفته شد. در این راستا به منظور نظرسنجی از متخصصان نیز تعداد ۲۰ پرسشنامه استفاده شد. روش تعیین ظرفیت تحمل جامعه میزبان در این تحقیق از سیستم ارزیابی زیست‌محیطی باتل (BEES) اقتباس شده که در ارزیابی اثرات زیست‌محیطی (EIA) و حدود تغییرات قابل قبول (LAC) استفاده می شود. نتایج بیان می دارد که شاخص باقیمانده ظرفیت تحمل جامعه میزبان برابر با ۴۲/۶ درصد محاسبه شده است. همچنین بر اساس طبقه بندی بارومتر پایداری پرسکات آلن، و با توجه به پارامتر حاصل شده (۰/۴۲۶)، ظرفیت تحمل جامعه میزبان با قرارگیری در طبقه ۰/۶۰-۰/۴۱ از وضعیت متوسط برخوردار می باشد. بنابراین این طور برداشت می شود که جامعه میزبان نسبت به گردشگری، نگرش متعادلی دارد و مخالف توسعه آن نمی باشد. درنتیجه ضروری است در راستای استفاده از پتانسیل های موجود در جهت توسعه پایدار گردشگری، برنامه ریزی های لازم به منظور جذب گردشگران بیشتر به این منطقه در دستور کار مدیران و متولیان گردشگری قرار گیرد.

کلید واژگان: برنامه ریزی گردشگری، مبادله اجتماعی، نگرش جامعه میزبان، شاهرود.

---

۱. **مسئول مقاله**: استان مرکزی، شهر خمین، ۰۹۱۸۳۶۵۸۸۵۳

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]
[DOR: 20.1001.1.22287736.1397.18.49.14.7]
[DOI: 10.29252/jgs.18.49.93]

مقدمه

مراکز شـهری به علت داشـتن جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی و..... (پاپلی یزدی و سقایی، ۱۸۸:۱۳۸۵) و از سوی دیگر رشـد سـفرهای کوتاه‌مدت، به یکی از اصـلی‌ترین مراکز گردشـگری تبدیل شـده است (کوپر و همکاران[۱]، ۴۲:۱۹۹۸). این‌گونه از گردشگری می‌تواند با ایجاد فرصت‌هایی برای اشتغال و کسب درآمد برای ساکنان محلی و توسـعه سـاختارهای زیربنایی امکان توسـعه پایدار و یکپارچه شـهری را فراهم آورد (رحمانی و همکاران، ۱۴:۱۳۸۹). شـهرها با ارائه کالا و خدمات متنوع، دامنه وسـیعی از فعالیت‌های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی را فراهم می‌آورند. و با ارائه فعالیت‌های خدماتی مانند امکانات پذیرایی و فراغتی، زمینه توسـعه گردشـگری را به وجود می‌آورند (تیموتی[۲]، ۷۴:۲۰۰۵). شاو و ویلیامز نیز تأکید دارند، نواحی شهری با تمرکز بالایی از امکانات و جاذبه‌ها، نیازمندی‌های بازدیدکنندگان و سـاکنان خود را فراهم می‌سـازند (شـاو و ویلیامز[۳]، ۴۴:۱۹۹۴). یک شـهر ممکن است علاوه بر اینکه مقصد گردشگری است، نقش‌های مختلف و گاه متداخلی را در فرآیند جریان حرکت گردشـگران ایجاد کنند مانند دروازه ورودی[۴]، مرکز طراحی رویداد[۵] و منطقه گردشـگر فرست (پیرس[۶]، ۹۳۶:۲۰۰۱). یک شهر هنگامی دروازه ورودی محسوب می‌شود که محل تلاقی راه‌های دسترسی به مقصدهای مجاور باشـد. شـهرها در صـورت میزبانی رویدادهای ویژه، نقش مرکز طراحی رویداد را ایفا می‌کنند (اسمیت[۷]، ۴۱۲:۲۰۰۵). علاوه بر این، شـهرها به دلیل داشتن جمعیت زیاد، مهم‌ترین مناطق گردشگرفرست نیز محسوب می‌شـوند (باسـلی[۸]، ۵۱:۲۰۰۹). شـهرها و گردشـگری روابط مکملی دارند، چرا که تمامی انواع گردشـگری به نوعی به کانون‌ها و خدمات شـهری نیازمند هسـتند. لذا هرگونه برنامه‌ریزی برای توسـعه گردشـگری باید به توانمندی شـهرها در ارائه خدمات مسـتقیم و غیرمسـتقیم توجه داشـته باشـند (لطفی، ۱۶۰:۱۳۸۶). توسـعه گردشگری فراتر از توانمندی و ظرفیت شهرها می تواند تاثیرات منفی اقتصادی، اجتماعی و محیط زیستی را به همراه داشـته باشـد. در این راسـتا ظرفیت تحمل گردشـگری به عنوان جزئی از فرآیند برنامه ریزی توسـعه گردشـگری مطرح می شـود. در این راستا ظرفیت تحمل حوزه مقصد عبارت است از: تعداد بازدیدکنندگانی که می توانند در آن مقصـد حضـور داشته باشند، قبل از این که اثرات منفی آن ها بر محیط زیست و بر روی نگرش روانشناختی گردشگران یا روی سطح پذیرش جامعه میزبان نمایان شود (مارتین و یوسال[۹]، ۳۲۷:۱۹۹۰). تعیین ظرفیت تحمل مقصد، نیازمند توجه به نگرش ها و قضاوت ارزشی ساکنان و گردشگران است. در واقع در برخورد

۱- Kooper et al
۲-Timothy
۳- Show and Williams
۴- gateway
۵- staging post
۶- Pearce
۷- Smith
۸- Bosley
۹- Martin and Uysal

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]
[DOR: 20.1001.1.22287736.1397.18.49.14.7]
[DOI: 10.29252/jgs.18.49.93]

با این مفهوم پیچیده، این یک نوع ارزیابی ذهنی اســت (وایت[۱]، ۳:۱۹۹۳). از این رو در تعیین ظرفیت تحمل مقصـد گردشـگری عموما از شاخص های ذهنی که منعکس کننده نحوه نگرش و قضاوت های ذهنی افراد است، اسـتفاده می شـود. مرور ادبیات نشـان می دهد از جمله شـاخص های کلیدی در بررسی آستانه ظرفیت تحمل مقاصد گردشگری، نحوه نگرش جامعه میزبان به گردشگری می باشد (اوریلی [۱۲]، ۲۵۴:۱۹۸۶). از این رو به منظور درک و ارزیابی مداوم عقاید، طرز فکر و تصـورات سـاکنان و گردشـگران نسـبت به توسـعه گردشـگری در حوزه های مقصـد، عمدتا از شـاخص های ذهنی استفاده شده و تلاش ها در جهت بســط این نوع شــاخص ها بوده اســت (برای مثال: گوش[۱۳]، ۱۶۸:۲۰۱۲؛ امین بیدختی و شــریفی، ۱۲۸:۱۳۹۱؛ هوتک و دیگران[۱۴]، ۱۰:۲۰۰۲؛ کیانی و جوادی، ۱۳۸۹؛ معصــومی، ۱۳۸۵؛ اشــنایدر و بارســو، ۱۶:۱۳۷۹؛ چوی[۱۵]، ۵۳:۲۰۰۳؛ مکول و مارتین[۱۶]، ۳۰:۱۹۴۴؛ کینگ و دیگران[۱۷]، ۶۵۰:۱۹۹۳؛ ضرغام، ۱۳۸۱؛). در زمینه درک و شـناخت واکنش و نگرش مردم نسـبت به گردشـگری چندین روش و چارچوب مطرح شده و الگوهـا و تئوری های گوناگونی در حوزه های توصــیفی و تحلیلی به بحث در این زمینه پرداخته اند (بیتون[۱۸]، ۲۶:۲۰۰۶). از جمله چارچوب های تحلیلی که به معرفی و تبیین شـاخص هایی در راســتای تشــریح و تحلیل رابطه میان نگرش سـاکنین نسـبت به گردشــگری و پیامدهای متاثر از آن می پردازد، تئوری مبادله اجتماعی اسـت (کیم[۱۹]، ۱۲:۲۰۰۲). بر اسـاس تئوری مبادله اجتماعی، سـاکنان، گردشـگری را بر اساس منافع یا هزینه های حاصــله (درک شــده) در برابر خدمات ارائه شــده ، ارزیابی می کنند. در واقع، این که سـاکنان محلی، مجموعه هزینه ها و منافع حاصــل از گردشــگری را چگونه ارزیابی کنند، بر نحوه نگرش آن ها نسـبت به گردشـگری تاثیرگذار خواهد بود (هرناندز و دیگران[۲۰]، ۷۵۹:۱۹۹۶). در این راسـتا، پیامدهای گردشـگری در دو بعد پیامدهای مطلوب (منفعت) و نامطلوب (هزینه) قابل دسـته بندی می باشند (گرسوری و دیگران[۲۱]، ۲۰۰۲). لذا چنانچه پیامدهای مطلوب و منافعی که سـاکنین دریافت می کنند از نظر آنان رضـایت بخش باشد هر چند این منافع در یک رابطه غیر متعادل و نابرابر کسـب شود، نگرش آنان به گردشگری مثبت خواهد بود و تا زمانی که سـاکنین، منافع (پیامدهای مطلوب) حاصـل از حضـور گردشگران را بیش از هزینه ها و پیامدهای نامطلوب پرداختی برآورد کنند، به مشـارکت و همیاری در آن رابطه و پشـتیبانی و حمایت از توسعه آن گرایش و تمایل

۱-Wight
۱۲- O'Reilly
۱۳- Ghosh
۱۴- Huttche et al
۱۵- Choi
۱۶- Mccoll and Martin
۱۷- King et al
۱۸- Beeton
۱۹- Kim
۲۰- Hernandez et al
۲۱-Gursoy et al

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]
[DOR: 20.1001.1.22287736.1397.18.49.14.7]
[DOI: 10.29252/jgs.18.49.93]

نشـــان خواهند داد (پردو و دیگران[۲۲]، ۱۹۸۷؛ اپ[۲۳]، ۱۹۹۲؛ جوروســـکی و دیگران[۲۴]، ۱۹۹۷؛ آلن و دیگران[۲۵]، ۱۹۹۳؛ آندرک و وگت[۲۶]، ۲۰۰۰). با استناد به تئوری مبادله اجتماعی، لنکفورد و هاوارد رویکرد بخش بندی را مطرح می کنند (لنکفورد و هوارد[۲۷]، ۱۲۱:۱۹۹۴). به این ترتیب کسـانی که در راسـتای نیازهای گردشـگران فعالیت می کنند نگرش مثبت تری به گردشـگری دارند تا آن هایی که ارتباطی با گردشـگران ندارند (پردو و دیگران، ۱۹۹۰؛ لیو و وار[۲۸]، ۱۹۸۶؛ هارالمبوپولوس و پیزام[۲۹]، ۱۹۹۶). در این راســـتا شـــهر شـــاهرود دارای توان‌های بالقوه و جاذبه‌های متعدد گردشـگری از جمله: بازار تاریخی و موزه ها، پارک آبشـار، شـهربازی، تکیه زنجیری، خانه یغمایی ها و مسجد جامع شاهرود می باشد و توسعه گردشگری می‌تواند عامل مهم و تأثیرگذاری در رشـد و توسـعه این شـهر باشـد. اما دسـتیابی به این مزایا و مطلوبیت‌ها زمانی امکان‌پذیر خواهد بود که با برنامه‌ریزی صـحیح و متمرکز، بسـتر لازم برای این کار فراهم شـود. در این میان به منظور توسـعه پایدار گردشـگری، ضـروری است توجه ویژه‌ای به ظرفیت تحمل جامعه میزبان به عنوان جزئی از فرآیند برنامه ریزی گردشـگری مبذول داشـت، تا از این طریق بتوان تاثیرات منفی اجتماعی، اقتصـادی و محیط زیسـتی ناشـی از توسـعه گردشـگری را شـناسایی نموده و تمهیدات لازم جهت کنترل و کاهش آن ها را مد نظر قرار داد. بر این اسـاس این پژوهش با هدف برآورد شـاخص باقیمانده ظرفیت تحمل جامعه میزبان، در پی پاسـخگویی به این سـوال می باشـد: شـاخص باقیمانده ظرفیت تحمل جامعه میزبان در رابطه با توسعه گردشگری چه میزان می باشد؟

در این مورد لنکفورد و هـاوارد[۳۰] (۱۹۹۳) در مطـالعه خود، رویکرد تفکیکی را مطرح می کنند. در این رویکرد، هزینه و منافع بخش ها یا گروه های مختلف مورد ارزیابی قرار می گیرد. بدین ترتیب که کسـانی که در راستای نیازهای گردشگران فعالیت می کنند نگرش مثبت تری به گردشگری دارند تا آن هایی که ارتباطی با گردشگری ندارند. لپ[۳۱] (۲۰۰۷) در پژوهشـی تحت عنوان «نگرش ساکنین نسبت به گردشگری» به این نتیجه رسید که سـاکنین برداشت مثبت و موافقی نسبت به گردشگری دارند. این برداشت مثبت ناشی از اعتقاد افراد ساکن به این مطلب است که گردشگری باعث رشد و گسترش جامعه، ارتقاء بازارهای کشاورزی، تولید در بازار و بالاخره باعث خوشـبختی و رفاه تصـادفی می گردد.رهنمایی و دیگران (۱۳۸۷)، در پژوهشـی با عنوان «بررسی ظرفیت تحمل حوزه مقصـد گردشـگری با تاکید بر جامعه میزبان»، به بررسی و تعیین ظرفیت تحمل حوزه گردشگری

۲۲- Perdue et al
۲۳- Ap
۲۴- Juroski et al
۲۵- Allen et al
۲۶- Andereck and vogt
۲۷- Lankford and Howard
۲۸- Liu and Var
۲۹- Haralambopoulos.and Pizam
۳۰- Lankford and Howard
۳۱- Lepp

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]
[DOR: 20.1001.1.22287736.1397.18.49.14.7]
[DOI: 10.29252/jgs.18.49.93]

شـهر کلاردشـت در رابطه با نوع گردشـگران (اقامتی و خانه دوم) پرداختند. نتایج حاکی از آن اسـت که ضـمن نگرش مثبت جامعه میزبان نسـبت به گردشـگران اقامتی و توسـعه آن (۸۳/۵ درصـد موافق)، میان سـه گروه سـاکنین معمولی، فعالان تجاری و خدماتی، و مسـئولان بخش عمومی، تفاوت معنی داری وجود ندارد که دلیل آن منتفع شـدن هر سـه گروه مذکور از مزایای گردشگران اقامتی عنوان گردیده است. در مقابل ظرفیت تحمل جامعه میزبان نسـبت به گردشگران خانه دوم، به آستانه خود رسیده و از جانب مردم، حمایت نمی شود (۷۲/۶ درصـد مخالف). عادلی (۱۳۹۱) در پژوهشـی با عنوان «بررسـی نگرش جامعه میزبان نسـبت به گردشـگری و پیامدهای آن در یک بافت زنده تاریخی»، به بررسـی وضـعیت پایداری گردشـگری در محله فهادان شهر یزد بر اسـاس نگرش جامعه میزبان پرداختند. یافته ها حاکی از آن اسـت که هر سـه گروه سـاکنین محلی (امتیاز میانگین ۳/۶۵)، کسـبه محلی (امتیاز میانگین ۴/۰۰)، و کارشـناسـان (امتیاز میانگین ۳/۴۵) از گردشـگری و توسعه آن در ارتباط با ابعاد اقتصادی، اجتماعی، و محیطی حمایت می کنند که البته در این میان کسبه محلی به جهت منافع اقتصـادی بیشـتر ناشـی از حضـور گردشـگران، نگرشـی مثبت تر به گردشگری دارند. فردوسی (۱۳۹۶) در پژوهشـی با عنوان «برآورد ظرفیت برد گردشـگری سـاحلی به منظور توسـعه پایدار گردشـگری»، ظرفیت تحمل توسـعه گردشـگری را در شهر بندر گز مورد بررسی و تحلیل قرار دادند. نتایج حاکی از آن است که ظرفیت تحمل جامعه میزبان نسبت به توسعه گردشگری در وضعیت نسبتا پایدار و متوسط قرار دارد. در این خصوص پارامتر مربوط به صاحبین کسب و کار گردشگری در ارتباط با شاخص های اقتصادی، زیست محیطی، و اجتمـاعی بـه ترتیـب برابر بـا ۰/۷۳۸، ۰/۶۹۶ و ۰/۶۷۵ محاسـبه گردیده که نسـبت به دو گروه سـاکنان (پارامترهای مذکور به ترتیب برابر با ۰/۵۸۷، ۰/۶۴۵ و ۰/۶۱۷) و مسئولین (پارامترهای مذکور به ترتیب برابر با ۰/۵۷۲، ۰/۵۱۶ و ۰/۵۹۹)، نگرشـی مثبت تر به گردشـگری داشته و با توسعه آن موافق می‌باشند. در این میان مسـئولین نیز موافق با توسعه گردشگری بوده اما نسبت به دو گروه صاحبین کسب و کار گردشگری و ساکنان، نگرشی سخت گیرانه تر دارند.

روش تحقیق

قلمرو مکانی این تحقیق، شـهر شـاهرود در شـکل (۱) نشان داده شده است. شاهرود، به عنوان مرکز شهرستان شاهرود، یکی از شهرهای استان سمنان و یکی از شهرهای بزرگ ایران است. این شهر در حد فاصل دو نوع آب و هوای مرطوب و پرباران در شـمال و بیابانی، در جنوب جای گرفته که آب و هوایی معتدل و مطلوب را برای این شـهر رقم زده اسـت. شـاهرود در حد فاصل شهرهای دامغان در شرق، سبزوار و برداسکن در غرب و گرگان در شـمال بوده و تقریباً در میانه راه تهران- مشـهد می‌باشـد به طوریکه فاصـله آن از تهران ۴۰۰ کیلومتر و از مشـهد ۵۰۰ کیلومتر اسـت. این شـهر با قرار گرفتن در بین مسیر تهران- مشهد و نیز همجواری با استان‌های مرکزی و شـمالی کشـور یکی از مراکز اکوتوریسـم ایران شـناخته می‌شـود. شـهر شـاهرود در جهات مختلف گردشگری از جمله گردشگری عرفانی و طبیعی از قابلیت‌های منحصر بفردی برخوردار است شکل (۱).

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]
[DOR: 20.1001.1.22287736.1397.18.49.14.7]
[DOI: 10.29252/jgs.18.49.93]

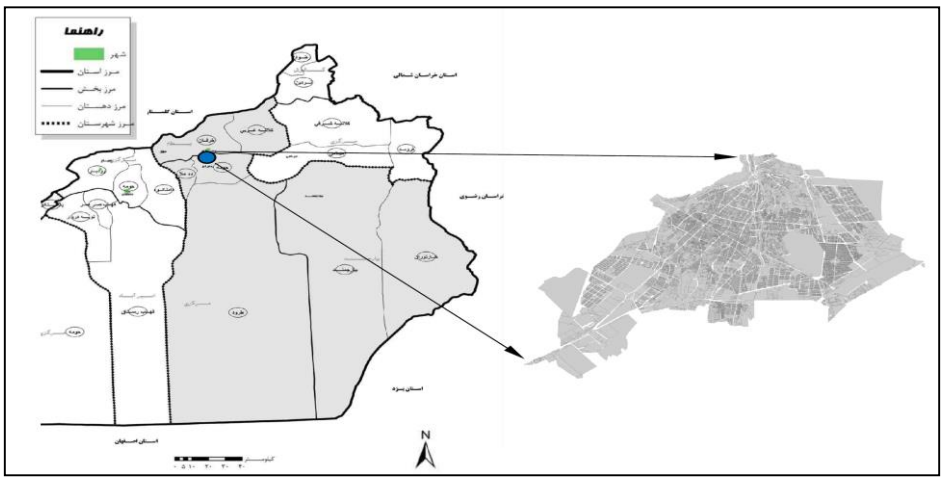

شکل(۱) . موقعیت جغرافیایی شهر شاهرود در شهرستان شاهرود

این تحقیق از نوع کاربردی و از نظر روش تجزیه و تحلیل داده ها، توصیفی- تحلیلی می باشد. به منظور جمع آوری داده های اولیه از مشاهده میدانی و پرسشنامه استفاده گردید. جامعه آماری این تحقیق شامل دو گروه مستقل می باشد. گروه اول شامل متخصصان مرتبط با موضوع تحقیق و گروه دوم شامل اهالی شهر شاهرود (جامعه میزبان) می باشد که در قالب سه دسته: ساکنین، صاحبان کسب‌وکار گردشگری و مسئولین مورد بررسی قرار گرفته است. در این تحقیق جهت توزیع پرسشنامه متخصصان از روش نمونه گیری در دسترس استفاده شده است. همچنین نمونه گیری از جامعه میزبان به روش تصادفی طبقه ای نامتناسب در میان سه گروه ساکنین، صاحبان کسب‌وکار گردشگری و مسئولین انجام شده است که در این خصوص به منظور نمونه گیری از گروه ساکنین از روش نمونه گیری تصادفی ساده و نمونه گیری از گروه صاحبان کسب‌وکار گردشگری و مسئولین به روش نمونه گیری در دسترس استفاده شده است. با توجه به توصیفی بودن پژوهش و لزوم وجود نمونه‌ای به حجم حداقل ۱۰۰ نفر (دلاور، ۱۳:۱۳۷۵)، به منظور توزیع پرسشنامه، نمونه‌ای به تعداد ۱۲۵ نفر (۶۵ نفر ساکنین، ۴۱ نفر صاحبان کسب‌وکار گردشگری، ۱۹ نفر مسئولین) مد نظر می باشد. در این راستا به منظور نظرسنجی از متخصصان نیز تعداد ۲۰ پرسشنامه تهیه شد. تعیین روایی پرسش نامه از روایی محتوایی استفاده شده است. به این ترتیب که سوالات پرسشنامه پس از بررسی ادبیات موضوع و تحقیق های مرتبط و با توجه به نحوه طرح سوالات در پرسشنامه های استاندارد، طراحی گردید و سپس به تایید ۲۰ نفر از کارشناسان و متخصصان این حوزه رسید. به منظور سنجش پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده که این ضریب برای پرسشنامه جامعه میزبان در حوزه های اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی به ترتیب ۰/۷۸۴ ، ۰/۸۱۱ و ۰/۷۲۱ و برای پرسشنامه متخصصان نیز در حوزه های اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی به ترتیب ۰/۸۱۹ ، ۰/۷۸۲ و ۰/۷۶۴ محاسبه گردید. بنابراین با توجه به اینکه ضریب آلفای محاسبه شده بیشتر از ۰/۷ می باشد نشان می دهد که پرسشنامه های مذکور دارای پایایی خوب و قابل قبولی می باشند.

روش تعیین ظرفیت تحمل جامعه میزبان در این تحقیق، از مطالعات بهاتاچاریا و سانکار

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]
[DOR: 20.1001.1.22287736.1397.18.49.14.7]
[DOI: 10.29252/jgs.18.49.93]

[۳۲] (۲۰۰۳) اقتباس شـده است. این روش از سیستم ارزیابی زیست‌محیطی باتل[۳۳] (BEES) اقتباس شده که در ارزیابی اثرات زیســت‌محیطی[۳۴] (EIA) و حدود تغییرات قابل قبول[۳۵] (LAC) اســتفاده می شــود. در این روش فرض بر این اسـت که یک مقصـد گردشـگری، بیش از هر گونه اقدامی، دارای ظرفیت تحمل ۱۰۰ درصد می باشــد که به مرور با شــروع فعالیت های گردشــگری، ظرفیت مقصــد گردشــگری رو به کاهش می نهد (سانکار[۳۶]، ۲۰۰۳). به منظور تعیین باقیمانده ظرفیت تحمل جامعه میزبان، در ابتدا از متخصصان خواسته شده است تا ضریب اهمیت مولفه های[۳۷] (CIV) اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی در ارتباط با محدوده مطالعاتی و همچنین اهمیت نسـبی شـاخص ها[۳۸] (PIU) به تفکیک سه مولفه مذکور را با استفاده از طیف پنج قسمتی لیکرت مشـخص نمایند. سـپس از جامعه میزبان شـامل سـه گروه سـاکنین، صـاحبان کسب‌وکار گردشگری و مسئولین خواسته شده است تا موافقت یا مخالفت خود را با شاخص های هر یک از مولفه های مذکور بر اساس طیف پنج قسمتی لیکرت بیان نمایند. بدین منظور مراحل نه گانه زیر انجام پذیرفته است:

مرحله اول: اهمیت نسـبی هر مولفه طبق رابطه (۱)، توسط متخصصان با استفاده از طیف پنج قسمتی لیکرت تعیین و نتیجه محاسبات در جدول (۲) نشان داده شده است.

رابـطـه $RII_c = \frac{\sum W_c}{A \times N}$ $c = 1,2,3,\ldots,n$ (۱)

RII[۳۹] = اهمیت نسبی مولفه

W = وزن مولفه

A = بیشترین وزن (در این تحقیق، ۵ می باشد)

N = تعداد پاسخ دهندگان (در این تحقیق، ۲۰ نفر)

مرحله دوم: طبق رابطه (۲) ضـریب اهمیت هر مولفه تعیین می شـود. نتیجه محاسـبات در جدول (۲) نشـان داده شده است.

رابطه(۲) $CIV_c = \frac{RII_c}{\sum RII_c}$ $c = 1,2,3,\ldots,n$

CIV[۴۰] = ضریب اهمیت مولفه

RII = اهمیت نسبی مولفه

۳۲- Bhattacharya and Sankar

۳۳- Battelle environmental evaluation system

۳۴- Environmental impact assessment

۳۵- Limits of acceptable change

۳۶- Sankar

۳۷- Component importance value

۳۸- Parametric importance unit

۳۹- Relative importance index

۴۰- Component importance value

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOR: 20.1001.1.22287736.1397.18.49.14.7]

[DOI: 10.29252/jgs.18.49.93]

مرحله سوم: اهمیت نسبی شاخص ها طبق رابطه (۳)، توسط متخصصان با استفاده از طیف پنج قسمتی لیکرت تعیین و نتیجه محاسبات در جدول (۳) نشان داده شده است.

رابطه (۳) $RII_i = \frac{\sum W_i}{A \times N}$ i =1, 2,3,…,n

RII = اهمیت نسبی شاخص

W = وزن شاخص

A = بیشترین وزن (در این تحقیق، ۵ می باشد)

N = تعداد پاسخ دهندگان (در این تحقیق، ۲۰ نفر)

مرحله چهارم: طبق رابطه (۴) اهمیت پارامتریک هر شاخص تعیین می شود. جدول (۳) مربوط به نتیجه محاسبات است.

رابطه(۴) $PIU_i = \frac{RII_i}{\sum RII_i}$ i =1,2,3,…,n

PIU [۴۱] = اهمیت پارامتریک

RII = اهمیت نسبی شاخص

مرحله پنجم: کیفیت هر شاخص بر اساس رابطه (۵)، توسط جامعه میزبان با استفاده از طیف پنج قسمتی لیکرت، تعیین و نتیجه مربوط به جدول (۴) است.

رابطه(۵)
$$IQU_i = \begin{cases} SA_i \div ۱۰۰ , & i = positive \\ \left|(SA_i \div ۱۰۰) - ۱\right| , & i = negative \end{cases}$$
i =1,2,3,…

IQU[۴۲] = کیفیت شاخص

SA[۴۳] = درصد موافقت ذینفعان

مرحله ششم: تاثیرپذیری ظرفیت تحمل از هر شاخص طبق رابطه (۶) محاسبه و در جدول (۴) موجود است.

رابطه (۶) $CCIU_i = PIU_i \times IQU_i$ i =1,2,3,…,n

CCIU[۴۴] = تاثیرپذیری ظرفیت تحمل (از هر شاخص)

PIU[۴۵] = اهمیت پارامتریک (بر اساس نظر متخصصان)

IQU = کیفیت شاخص (بر اساس نظر جامعه میزبان)

مرحله هفتم: تاثیرپذیری ظرفیت تحمل از هر مولفه طبق رابطه (۷) محاسبه و جدول (۴) مربوط به آن می باشد.

رابطه (۷) $TCCIU_c = \sum CCIU_{ci}$ C & i =1,2,3,…,n

TCCIU[۴۶] = تاثیرپذیری ظرفیت تحمل (از هر مولفه)

۴۱- parametric importance unit

۴۲-Indicator quality unit

۴۳- Stakeholder agreement

۴۴- Carrying capacity impact unit

۴۵- parametric importance unit

۴۶- Total carrying capacity impact unit

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOR: 20.1001.1.22287736.1397.18.49.14.7]

[DOI: 10.29252/jgs.18.49.93]

CCIU = تاثیرپذیری ظرفیت تحمل (از هر شاخص)

مرحلــه هشـــتم: باقیمانده ظرفیت تحمل گردشـــگری هر مولفه طبق رابطه (۸) محاســـبه می گردد. نتیجه محاسبات در جدول (۵) نشان داده شده است.

$$RCCT_c = TCCIU_c \times CIV_c \qquad c = 1, 2, 3, \ldots, n$$ رابطه (۸)

RCCT[۴۷] = باقیمانده ظرفیت تحمل گردشگری (هر مولفه)

TCCIU[۴۸] = تاثیرپذیری ظرفیت تحمل (از هر مولفه)

CIV[۴۹] = ضریب اهمیت مولفه

مرحلــه نهم: باقیمانده کل ظرفیت تحمل گردشـــگری طبق رابطه (۹) تعیین می گردد. در جدول (۵) نتیجه محاسبات موجود است.

$$TRCCT = \sum RCCT_c \qquad c = 1, 2, 3, \ldots, n$$ رابطه (۹)

TRCCT[۵۰] = باقیمانده کل ظرفیت تحمل گردشگری

RCCT = باقیمانده ظرفیت تحمل گردشگری (هر مولفه)

در پایان با اســتناد به طبقه بندی بارومتر پایداری پرسکات- آلن جدول (۱)، وضعیت ظرفیت تحمل گردشگری جامعه میزبان ارزیابی می گردد.

جدول(۱): طبقات پنجگانه بارومتر پایداری[۵۱]

معادل	ارزش	وضعیت پایداری
۰/۸۱-۱	۸۱-۱۰۰	پایدار
۰/۶۱-۰/۸۰	۶۱-۸۰	نسبتا پایدار
۰/۴۱-۰/۶۰	۴۱-۶۰	متوسط
۰/۲۱-۰/۴۰	۲۱-۴۰	نسبتا ناپایدار
۰/۱۰-۰/۲۰	۱-۲۰	ناپایدار

(پرسکات- آلن[۵۲]، ۱۹۹۷)

نتایج

در این پژوهش اهمیت نســـبی هر یک از مولفه ها طبق رابطه (۱)، و همچنین ضـــریب اهمیت هر مولفه طبق رابطه (۲) تعیین شده است.

۴۷- Remaining Carrying capacity for tourism

۴۸- Total carrying capacity impact unit

۴۹-Component importance value

۵۰- Total Remaining carrying capacity for tourism

۵۱- The five bands of Barometer of Sustainability

۵۲- Prescott-Allen

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOR: 20.1001.1.22287736.1397.18.49.14.7]

[DOI: 10.29252/jgs.18.49.93]

جدول (۲): اهمیت نسبی و ضریب اهمیت هر مولفه از دیدگاه متخصصان

حوزه	RII	CIV
اجتماعی	۰/۵۰۰	۰/۳۱۵
اقتصادی	۰/۵۵۳	۰/۳۴۹
زیست‌محیطی	۰/۵۳۳	۰/۳۳۶

مطابق با جدول (۲)، که از نظر متخصصان در زمینه توسعه گردشگری، مولفه اقتصادی از اهمیت بیشتری برخوردار می باشد و باید در اولویت اول برنامه ریزان قرار گیرد. چرا که در صورتی گردشگری مورد حمایت جامعه میزبان قرار می گیرد که منافع اقتصادی برای آن ها داشته باشد. بر این اساس مولفه اقتصادی با امتیاز ۰/۵۵۳ بیشترین اهمیت را داشته و پس از آن مولفه های زیست محیطی و اجتماعی با امتیاز ۰/۵۳۳ و ۰/۵۰۰ قرار گرفته اند. در ادامه مطابق با رابطه های (۳) و (۴)، اهمیت نسبی شاخص ها و اهمیت پارامتریک هر یک از آن ها بر اسای نظر متخصصان محاسبه گردید که نتایج آن در جدول (۳) نشان داده شده است.

جدول (۳): اهمیت نسبی و اهمیت پارامتریک شاخص ها از دیدگاه متخصصان

ردیف	شاخص های اقتصادی	RII	PIU
۱	گردشگری موجب ایجاد و افزایش فرصت های شغلی برای ساکنان شده است (+)	۰/۵۸۷	۰/۰۶۵
۲	گردشگری موجب افزایش هزینه زندگی شده است (-)	۰/۴۳۳	۰/۰۴۸
۳	گردشگری موجب افزایش سطح درآمد ساکنان شده است (+)	۰/۵۵۳	۰/۰۶۱
۴	گردشگری موجب جلب سرمایه های کلان به شهر شده است (+)	۰/۴۸۷	۰/۰۵۴
۵	گردشگری موجب متنوع سازی مشاغل شده است (+)	۰/۵۸۰	۰/۰۶۴
۶	گردشگری موجب تغییر شغل افراد بومی شده است (-)	۰/۴۶۰	۰/۰۵۱
۷	گردشگری موجب افزایش مشاغل فصلی و نوسان درآمدی شده است (-)	۰/۴۷۳	۰/۰۵۲
۸	گردشگری موجب کاهش بیکاری شده است (+)	۰/۶۲۰	۰/۰۶۸
۹	گردشگری موجب افزایش قیمت زمین و مستغلات شده است (-)	۰/۵۱۳	۰/۰۵۷
۱۰	گردشگری موجب افزایش قیمت بسیاری از کالاها و خدمات شده است (-)	۰/۵۴۷	۰/۰۶۰
۱۱	گردشگری موجب اشغال فعالیت های سودآور گردشگری توسط افراد غیر بومی شده است (-)	۰/۴۴۷	۰/۰۴۹
۱۲	گردشگری موجب ورود افراد سودجو و ایجاد مشاغل کاذب شده است (-)	۰/۴۶۷	۰/۰۵۱
۱۳	گردشگری موجب ایجاد یا افزایش آلودگی صوتی شده است (-)	۰/۴۱۳	۰/۰۴۸
۱۴	گردشگری موجب ایجاد یا افزایش ساخت و ساز در اراضی زراعی شده است (-)	۰/۵۰۷	۰/۰۵۹
۱۵	گردشگری موجب افزایش مشکلات بهداشتی در شهر شده است (-)	۰/۵۲۰	۰/۰۶۰
۱۶	گردشگری موجب تخریب پوشش گیاهی پارک ها و فضاهای سبز شده است (-)	۰/۴۷۳	۰/۰۵۵
۱۷	گردشگری موجب ایجاد یا افزایش آلودگی خاک شده است (-)	۰/۳۶۰	۰/۰۴۲
۱۸	گردشگری موجب تخریب و تغییر چشم اندازهای طبیعی شده است (-)	۰/۴۸۷	۰/۰۵۷
۱۹	گردشگری موجب تخریب باغات شده است (-)	۰/۴۳۳	۰/۰۵۰
۲۰	گردشگری موجب افزایش برنامه های آگاه سازی به منظور حفاظت از منابع طبیعی شده است (+)	۰/۴۴۰	۰/۰۵۱
۲۱	گردشگری موجب افزایش حساسیت ها نسبت به حفاظت از محیط زیست شده است (+)	۰/۴۳۳	۰/۰۵۰
۲۲	گردشگری موجب توجه بیشتر به بهداشت و نظافت در شهر شده است (+)	۰/۴۶۷	۰/۰۵۴

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]
[DOR: 20.1001.1.22287736.1397.18.49.14.7]
[DOI: 10.29252/jgs.18.49.93]

۲۳	گردشگری موجب افزایش اقداماتی جهت رشد کیفیت چشم اندازها شده است (+)	۰/۴۲۰	۰/۰۴۹
۲۴	گردشگری موجب افزایش میزان زباله و مواد زائد شده است (-)	۰/۵۰۷	۰/۰۵۹
۲۵	گردشگری موجب ایجاد یا افزایش آلودگی آب و هوا شده است (-)	۰/۴۲۰	۰/۰۴۹
۲۶	گردشگری موجب تقلید ساکنان از فرهنگ و رفتار و پوشش نامناسب گردشگران شده است (-)	۰/۴۸۷	۰/۰۴۵
۲۷	گردشگری موجب ترویج و احیاء فرهنگ و آداب و رسوم ساکنان شده است (+)	۰/۴۶۰	۰/۰۴۳
۲۸	گردشگری موجب ایجاد یا افزایش نا امنی و جرم و جنایت در محل زندگی ساکنان شده است (-)	۰/۴۴۰	۰/۰۴۱
۲۹	گردشگری موجب ایجاد یا افزایش ازدحام و شلوغی در محل زندگی ساکنان شده است (-)	۰/۴۲۰	۰/۰۳۹
۳۰	گردشگری موجب ایجاد یا افزایش تضاد اجتماعی و طبقاتی میان ساکنان شده است (-)	۰/۳۶۷	۰/۰۳۴
۳۱	گردشگری موجب بهبود خدمات و تسهیلات عمومی شده است (+)	۰/۴۹۳	۰/۰۴۶
۳۲	گردشگری موجب ایجاد مشکلات فرهنگی برای ساکنان شده است (-)	۰/۴۴۰	۰/۰۴۱
۳۳	گردشگری موجب گسترش کالاهای لوکس و مصرف گرایی در میان ساکنان شده است (-)	۰/۴۴۷	۰/۰۴۱
۳۴	گردشگری موجب تضعیف فرهنگ و آداب و رسوم اصیل ساکنان شده است (-)	۰/۴۰۷	۰/۰۳۸
۳۵	گردشگری موجب افزایش سطح دانش و آگاهی ساکنین شده است (+)	۰/۳۸۰	۰/۰۳۵
۳۶	گردشگری موجب ارتقاء سطح زندگی مردم شده است (+)	۰/۳۶۰	۰/۰۳۳
۳۷	گردشگری موجب بهبود امکانات تفریحی برای جامعه محلی شده است (+)	۰/۳۶۷	۰/۰۳۴
۳۸	گردشگری موجب کاهش کیفیت زندگی ساکنان شده است (-)	۰/۳۸۷	۰/۰۳۶
۳۹	گردشگری موجب کاهش دسترسی ساکنان به امکانات و فضاهای تفریحی شده است (-)	۰/۳۳۳	۰/۰۳۱
۴۰	گردشگری موجب استفاده بیش از حد از فضاها و مکان های تفریحی شده است (-)	۰/۳۱۳	۰/۰۲۹
۴۱	گردشگری موجب کاهش انسجام و صمیمیت خانوادگی و اجتماعی ساکنان شده است (-)	۰/۳۵۳	۰/۰۳۳
۴۲	گردشگری موجب تبادل فرهنگی مثبت با گردشگران شده است (+)	۰/۳۷۳	۰/۰۳۵
۴۳	گردشگری موجب افزایش حس مهمان نوازی میان ساکنان شده است (+)	۰/۳۴۷	۰/۰۳۲

بر اساس جدول (۳)، توافق نظر متخصصان در خصوص وضعیت شاخص های مورد نظر در محدوده مطالعاتی محاسبه گردیده است. بر این اساس در حوزه اقتصادی، بیشترین توافق نظر در میان متخصصان در مورد شاخص «گردشگری موجب کاهش بیکاری شده است» می باشد به نحوی که شاخص مذکور دارای بیشترین اهمیت نسبی و اهمیت پارامتریک با ضرایب ۰/۶۲۰ و ۰/۰۶۸ می باشد.

در حوزه زیست محیطی، بیشترین توافق نظر در میان متخصصان در مورد شاخص «گردشگری موجب افزایش مشکلات بهداشتی در شهر شده است» حاصل شده به نحوی که شاخص مذکور بیشترین اهمیت نسبی و اهمیت پارامتریک را با ضرایب ۰/۵۲۰ و ۰/۰۶۰ کسب کرده است. همچنین در حوزه اجتماعی شاخص «گردشگری موجب بهبود خدمات و تسهیلات عمومی شده است» که با اهمیت نسبی و اهمیت پارامتریک ۰/۴۹۳ و ۰/۰۴۶ ، بیشترین توافق نظر را در میان متخصصان دارا می باشد. در این راستا ملاحظه می گردد که کمترین توافق نظر میان متخصصان در حوزه اقتصادی مربوط به شاخص «گردشگری موجب افزایش هزینه زندگی شده است» با اهمیت نسبی و اهمیت پارامتریک ۰/۴۳۳ و ۰/۰۴۸، در حوزه زیست محیطی مربوط به شاخص «گردشگری موجب ایجاد یا افزایش آلودگی خاک شده است» با اهمیت نسبی و اهمیت پارامتریک ۰/۳۶۰ و ۰/۰۴۲، و در حوزه اجتماعی مربوط به شاخص «گردشگری موجب استفاده بیش از حد از فضاها و مکان های تفریحی شده است» با اهمیت نسبی و اهمیت پارامتریک ۰/۳۱۳ و ۰/۰۲۹می باشد.در ادامه، کیفیت هر شاخص بر اساس رابطه (۵) طبق نظر جامعه میزبان، و همچنین تاثیرپذیری ظرفیت تحمل از هر شاخص طبق رابطه (۶) و تاثیرپذیری ظرفیت تحمل از هر مولفه طبق رابطه (۷) محاسبه گردیده است. نتایج در جدول

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]
[DOR: 20.1001.1.22287736.1397.18.49.14.7]
[DOI: 10.29252/jgs.18.49.93]

(۴) موجود است.

جدول(۴): درصد موافقت، کیفیت شاخص و تاثیرپذیری ظرفیت تحمل

شاخص	شاخص های اقتصادی											
	ساکنین				صاحبان کسب‌وکار گردشگری				مسئولین			
	SA (درصد)	IQU	PIU	CCIU	SA (درصد)	IQU	PIU	CCIU	SA (درصد)	IQU	PIU	CCIU
۱	۲۱/۴۲۹	۰/۲۱۴	۰/۰۶۵	۰/۰۱۴	۲۶/۸۸۲	۰/۲۶۹	۰/۰۶۵	۰/۰۱۷	۲۲/۰۲۴	۰/۲۲۰	۰/۰۶۵	۰/۰۱۴
۲	۱۲/۸۴۰	۰/۸۷۲	۰/۰۴۸	۰/۰۴۲	۱۱/۸۲۸	۰/۸۸۲	۰/۰۴۸	۰/۰۴۲	۱۱/۹۰۵	۰/۸۸۱	۰/۰۴۸	۰/۰۴۲
۳	۲۱/۲۵۹	۰/۲۱۳	۰/۰۶۱	۰/۰۱۳	۲۵/۴۰۳	۰/۲۵۴	۰/۰۶۱	۰/۰۱۵	۲۱/۷۲۶	۰/۲۱۷	۰/۰۶۱	۰/۰۱۳
۴	۱۲/۶۷۰	۰/۱۲۷	۰/۰۵۴	۰/۰۰۷	۲۳/۱۱۸	۰/۲۳۱	۰/۰۵۴	۰/۰۱۲	۲۰/۸۳۳	۰/۲۰۸	۰/۰۵۴	۰/۰۱۱
۵	۱۹/۲۱۸	۰/۱۹۲	۰/۰۶۴	۰/۰۱۲	۲۲/۰۴۳	۰/۲۲۰	۰/۰۶۴	۰/۰۱۴	۲۲/۳۲۱	۰/۲۲۳	۰/۰۶۴	۰/۰۱۴
۶	۱۲/۷۵۵	۰/۸۷۲	۰/۰۵۱	۰/۰۴۴	۱۲/۷۶۹	۰/۸۷۲	۰/۰۵۱	۰/۰۴۴	۱۹/۳۴۵	۰/۸۰۷	۰/۰۵۱	۰/۰۴۱
۷	۱۳/۰۹۵	۰/۸۶۹	۰/۰۵۲	۰/۰۴۵	۱۰/۳۴۹	۰/۸۹۷	۰/۰۵۲	۰/۰۴۷	۱۶/۹۶۴	۰/۸۳۰	۰/۰۵۲	۰/۰۴۳
۸	۱۷/۲۶۲	۰/۱۷۳	۰/۰۶۸	۰/۰۱۲	۲۵/۹۴۱	۰/۲۵۹	۰/۰۶۸	۰/۰۱۸	۲۰/۸۳۳	۰/۲۰۸	۰/۰۶۸	۰/۰۱۴
۹	۱۳/۶۰۵	۰/۸۶۴	۰/۰۵۷	۰/۰۴۹	۱۳/۴۴۱	۰/۸۶۶	۰/۰۵۷	۰/۰۴۹	۲۰/۲۳۸	۰/۷۹۸	۰/۰۵۷	۰/۰۴۵
۱۰	۱۲/۳۳۰	۰/۸۷۷	۰/۰۶۰	۰/۰۵۳	۱۰/۷۵۳	۰/۸۹۲	۰/۰۶۰	۰/۰۵۴	۱۵/۱۷۹	۰/۸۴۸	۰/۰۶۰	۰/۰۵۱
۱۱	۱۲/۶۷۰	۰/۸۷۳	۰/۰۴۹	۰/۰۴۳	۱۱/۸۲۸	۰/۸۸۲	۰/۰۴۹	۰/۰۴۳	۱۳/۹۸۸	۰/۸۶۰	۰/۰۴۹	۰/۰۴۲
۱۲	۱۳/۶۰۵	۰/۸۶۴	۰/۰۵۱	۰/۰۴۴	۱۰/۷۵۳	۰/۸۹۲	۰/۰۵۱	۰/۰۴۶	۱۵/۷۷۴	۰/۸۴۲	۰/۰۵۱	۰/۰۴۳
	TCCIU			۰/۳۷۸	TCCIU			۰/۴۰۲	TCCIU			۰/۳۷۵

ادامه جدول(۴): درصد موافقت، کیفیت شاخص و تاثیرپذیری ظرفیت تحمل

شاخص	شاخص های زیست‌محیطی											
	ساکنین				صاحبان کسب‌وکار گردشگری				مسئولین			
	SA (درصد)	IQU	PIU	CCIU	SA (درصد)	IQU	PIU	CCIU	SA (درصد)	IQU	PIU	CCIU
۱۳	۱۱/۶۵۰	۰/۸۸۴	۰/۰۴۸	۰/۰۴۲	۹/۵۴۳	۰/۹۰۵	۰/۰۴۸	۰/۰۴۳	۱۹/۹۴۰	۰/۸۰۱	۰/۰۴۸	۰/۰۳۸
۱۴	۱۱/۱۳۹	۰/۸۸۹	۰/۰۵۹	۰/۰۵۲	۱۰/۳۴۹	۰/۸۹۷	۰/۰۵۹	۰/۰۵۳	۱۶/۳۶۹	۰/۸۳۶	۰/۰۵۹	۰/۰۴۹
۱۵	۱۲/۲۴۵	۰/۸۷۸	۰/۰۶۰	۰/۰۵۳	۱۰/۳۴۹	۰/۸۹۷	۰/۰۶۰	۰/۰۵۴	۱۹/۶۴۳	۰/۸۰۴	۰/۰۶۰	۰/۰۴۹
۱۶	۱۲/۴۱۵	۰/۸۷۶	۰/۰۵۵	۰/۰۴۸	۱۰/۳۴۹	۰/۸۹۷	۰/۰۵۵	۰/۰۴۹	۱۶/۰۷۱	۰/۸۳۹	۰/۰۵۵	۰/۰۴۶
۱۷	۱۱/۹۹۰	۰/۸۸۰	۰/۰۴۲	۰/۰۳۷	۱۰/۳۴۹	۰/۸۹۷	۰/۰۴۲	۰/۰۳۷	۱۴/۸۸۱	۰/۸۵۱	۰/۰۴۲	۰/۰۳۶
۱۸	۱۱/۸۲۰	۰/۸۸۲	۰/۰۵۷	۰/۰۵۰	۱۱/۰۲۲	۰/۸۹۰	۰/۰۵۷	۰/۰۵۰	۱۳/۳۹۳	۰/۸۶۶	۰/۰۵۷	۰/۰۴۹
۱۹	۱۱/۹۰۵	۰/۸۸۱	۰/۰۵۰	۰/۰۴۴	۱۱/۹۶۲	۰/۸۸۰	۰/۰۵۰	۰/۰۴۴	۱۷/۸۵۷	۰/۸۲۱	۰/۰۵۰	۰/۰۴۱
۲۰	۲۱/۰۰۳	۰/۲۱۰	۰/۰۵۱	۰/۰۱۱	۲۳/۲۵۳	۰/۲۳۳	۰/۰۵۱	۰/۰۱۲	۲۰/۵۳۶	۰/۲۰۵	۰/۰۵۱	۰/۰۱۰
۲۱	۲۱/۴۲۹	۰/۲۱۴	۰/۰۵۰	۰/۰۱۱	۲۲/۳۱۲	۰/۲۲۳	۰/۰۵۰	۰/۰۱۱	۲۱/۷۲۶	۰/۲۱۷	۰/۰۵۰	۰/۰۱۱
۲۲	۲۱/۶۸۴	۰/۲۱۷	۰/۰۵۴	۰/۰۱۲	۲۲/۰۴۳	۰/۲۲۰	۰/۰۵۴	۰/۰۱۲	۱۶/۶۶۷	۰/۱۶۷	۰/۰۵۴	۰/۰۰۹
۲۳	۲۲/۱۹۴	۰/۲۲۲	۰/۰۴۹	۰/۰۱۱	۲۳/۷۹۰	۰/۲۳۸	۰/۰۴۹	۰/۰۱۲	۱۴/۲۸۶	۰/۱۴۳	۰/۰۴۹	۰/۰۰۷
۲۴	۱۱/۸۲۰	۰/۸۸۲	۰/۰۵۹	۰/۰۵۲	۱۳/۰۳۸	۰/۸۷۰	۰/۰۵۹	۰/۰۵۱	۱۸/۷۵۰	۰/۸۱۳	۰/۰۵۹	۰/۰۴۸
۲۵	۱۰/۱۱۹	۰/۸۹۹	۰/۰۴۹	۰/۰۴۴	۱۱/۸۲۸	۰/۸۸۲	۰/۰۴۹	۰/۰۴۳	۱۸/۱۵۵	۰/۸۱۸	۰/۰۴۹	۰/۰۴۰
	TCCIU			۰/۴۶۷	TCCIU			۰/۴۷۳	TCCIU			۰/۴۳۳

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]
[DOR: 20.1001.1.22287736.1397.18.49.14.7]
[DOI: 10.29252/jgs.18.49.93]

ادامه جدول (۴): درصد موافقت، کیفیت شاخص و تاثیرپذیری ظرفیت تحمل

شاخص	شاخص های اجتماعی											
	ساکنین				صاحبان کسب‌وکار گردشگری				مسئولین			
	SA (درصد)	IQU	PIU	CCIU	SA (درصد)	IQU	PIU	CCIU	SA (درصد)	IQU	PIU	CCIU
۲۶	۱۰/۹۶۹	۰/۸۹۰	۰/۰۴۵	۰/۰۴۰	۱۲/۵۰۰	۰/۸۷۵	۰/۰۴۵	۰/۰۳۹	۱۵/۷۷۴	۰/۸۴۲	۰/۰۴۵	۰/۰۳۸
۲۷	۱۹/۴۷۳	۰/۱۹۵	۰/۰۴۳	۰/۰۰۸	۱۸/۶۸۳	۰/۱۸۷	۰/۰۴۳	۰/۰۰۸	۱۷/۸۵۷	۰/۱۷۹	۰/۰۴۳	۰/۰۰۸
۲۸	۱۰/۹۶۹	۰/۸۹۰	۰/۰۴۱	۰/۰۳۶	۹/۸۱۲	۰/۹۰۲	۰/۰۴۱	۰/۰۳۷	۱۱/۶۰۷	۰/۸۸۴	۰/۰۴۱	۰/۰۳۶
۲۹	۱۲/۹۲۵	۰/۸۷۱	۰/۰۳۹	۰/۰۳۴	۱۲/۹۰۳	۰/۸۷۱	۰/۰۳۹	۰/۰۳۴	۱۴/۵۸۳	۰/۸۵۴	۰/۰۳۹	۰/۰۳۳
۳۰	۱۲/۳۳۰	۰/۸۷۷	۰/۰۳۴	۰/۰۳۰	۱۱/۱۵۶	۰/۸۸۸	۰/۰۳۴	۰/۰۳۰	۱۱/۹۰۵	۰/۸۸۱	۰/۰۳۴	۰/۰۳۰
۳۱	۱۹/۴۷۳	۰/۱۹۵	۰/۰۴۶	۰/۰۰۹	۲۲/۹۸۴	۰/۲۳۰	۰/۰۴۶	۰/۰۱۰	۱۹/۹۴۰	۰/۱۹۹	۰/۰۴۶	۰/۰۰۹
۳۲	۱۲/۱۶۰	۰/۸۷۸	۰/۰۴۱	۰/۰۳۶	۹/۵۴۳	۰/۹۰۵	۰/۰۴۱	۰/۰۳۷	۱۱/۶۰۷	۰/۸۸۴	۰/۰۴۱	۰/۰۳۶
۳۳	۱۱/۵۶۵	۰/۸۸۴	۰/۰۴۱	۰/۰۳۷	۱۳/۹۷۸	۰/۸۶۰	۰/۰۴۱	۰/۰۳۶	۱۴/۸۸۱	۰/۸۵۱	۰/۰۴۱	۰/۰۳۵
۳۴	۱۰/۷۹۹	۰/۸۹۲	۰/۰۳۸	۰/۰۳۴	۱۲/۰۹۷	۰/۸۷۹	۰/۰۳۸	۰/۰۳۳	۱۱/۹۰۵	۰/۸۸۱	۰/۰۳۸	۰/۰۳۳
۳۵	۲۱/۰۰۳	۰/۲۱۰	۰/۰۳۵	۰/۰۰۷	۲۲/۹۸۴	۰/۲۳۰	۰/۰۳۵	۰/۰۰۸	۱۷/۸۵۷	۰/۱۷۹	۰/۰۳۵	۰/۰۰۶
۳۶	۱۲/۵۴۱	۰/۱۴۵	۰/۰۳۳	۰/۰۰۵	۲۳/۳۸۷	۰/۲۳۴	۰/۰۳۳	۰/۰۰۸	۱۷/۵۶۰	۰/۱۷۶	۰/۰۳۳	۰/۰۰۶
۳۷	۱۲/۴۱۵	۰/۸۷۶	۰/۰۳۴	۰/۰۳۰	۲۱/۳۷۱	۰/۷۸۶	۰/۰۳۴	۰/۰۲۷	۱۵/۴۷۶	۰/۸۴۵	۰/۰۳۴	۰/۰۲۹
۳۸	۱۲/۰۷۵	۰/۸۷۹	۰/۰۳۶	۰/۰۳۱	۹/۸۱۲	۰/۹۰۲	۰/۰۳۶	۰/۰۳۲	۱۲/۵۰۰	۰/۸۷۵	۰/۰۳۶	۰/۰۳۱
۳۹	۱۱/۱۳۹	۰/۸۸۹	۰/۰۳۱	۰/۰۲۷	۱۳/۷۱۰	۰/۸۶۳	۰/۰۳۱	۰/۰۲۷	۱۱/۹۰۵	۰/۸۸۱	۰/۰۳۱	۰/۰۲۷
۴۰	۱۰/۷۱۴	۰/۸۹۳	۰/۰۲۹	۰/۰۲۶	۱۰/۸۸۷	۰/۸۹۱	۰/۰۲۹	۰/۰۲۶	۱۲/۵۰۰	۰/۸۷۵	۰/۰۲۹	۰/۰۲۵
۴۱	۱۱/۶۵۰	۰/۸۸۴	۰/۰۳۳	۰/۰۲۹	۱۰/۶۱۸	۰/۸۹۴	۰/۰۳۳	۰/۰۲۹	۱۰/۷۱۴	۰/۸۹۳	۰/۰۳۳	۰/۰۲۹
۴۲	۰۲۰/۲۳۸	۰/۲۰۲	۰/۰۳۵	۰/۰۰۷	۲۰/۹۶۸	۰/۲۱۰	۰/۰۳۵	۰/۰۰۷	۲۰/۵۳۶	۰/۲۰۵	۰/۰۳۵	۰/۰۰۷
۴۳	۲۱/۴۲۹	۰/۲۱۴	۰/۰۳۲	۰/۰۰۷	۲۲/۰۴۳	۰/۲۲۰	۰/۰۳۲	۰/۰۰۷	۱۹/۰۴۸	۰/۱۹۰	۰/۰۳۲	۰/۰۰۶
	TCCIU			۰/۴۳۳	TCCIU			۰/۴۳۵	TCCIU			۰/۴۲۵

مطابق با جدول (۴)، با توجه به ضـرایب پارامتر (SA)، شاخص های ۲، ۶، ۷، ۹، ۱۰، ۱۱، و ۱۲ مربوط به حوزه اقتصادی و شاخص های ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۴، و ۲۵ از حوزه زیست محیطی و همچنین شاخص های ۲۶، ۲۸، ۲۹، ۳۰، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۸، ۳۹، ۴۰، و ۴۱ از حوزه اجتماعی، بیشـــترین تاثیرگذاری را بر کاهش ظرفیت تحمل داشـته اند. لازم به ذکر اسـت که شـاخص های مذکور دارای ماهیت منفی می باشـند، به عبارت دیگر منتسب به تاثیرات منفی گردشگری مطابق با جدول(۳) در محدوده مطالعاتی می باشند.

همچنین بر اساس جدول (۴)، در حوزه اقتصادی، ظرفیت تحمل گروه صاحبان کسب و کار گردشگری با ضریب ۰/۴۰۲، بیشـترین تاثیرپذیری را از شاخص های اقتصادی، در مقایسه با دو گروه ساکنین (۰/۳۷۸) و مسئولین (۰/۳۷۵) داشـته است. دلیل این امر را می توان ناشی از منافع اقتصادی گردشگری دانست که عمده آن نصیب صـاحبان کسـب و کار گردشـگری می شـود و طبیعتا ظرفیت تحمل آن ها تاثیرپذیری بیشتری را نسبت به دو گروه دیگر، در حوزه اقتصادی نشان می دهد.

در حوزه زیست محیطی و همچنین حوزه اجتماعی، ظرفیت تحمل صاحبان کسب و کار گردشگری به ترتیب با ضـریب ۰/۴۷۳ و ۰/۴۳۵ نیز نسـبت به دو گروه ساکنین با ضرایب ۰/۴۶۷ و ۰/۴۳۳ و گروه مسئولین با ضرایب

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]
[DOR: 20.1001.1.22287736.1397.18.49.14.7]
[DOI: 10.29252/jgs.18.49.93]

۰/۴۳۳ و ۰/۴۲۵، تـاثیرپذیری بیشـــتری را نشـــان می دهد که البته در دو حوزه مذکور (زیســـت محیطی و اجتماعی)، اختلاف اندکی میان گروه صاحبان کسب و کار گردشگری و گروه ساکنین وجود دارد.

نتایج به دسـت آمده در جدول (۴)، به منظور محاسـبه باقیمانده ظرفیت تحمل گردشـگری مورد اسـتفاده قرار گرفته است. بر این اساس، باقیمانده ظرفیت تحمل گردشگری هر مولفه طبق رابطه (۸) و باقیمانده کل ظرفیت تحمل گردشگری طبق رابطه (۹) محاسبه گردیده است که نتایج آن در جدول (۵) ارائه شده است.

جدول(۵): باقیمانده ظرفیت تحمل جامعه میزبان از دیدگاه ساکنین، صاحبان کسب‌وکار گردشگری و مسئولین

حوزه	ساکنین			صاحبان کسب‌وکار گردشگری			مسئولین		
	CIV	TCCIU	RCCT	CIV	TCCIU	RCCT	CIV	TCCIU	RCCT
اقتصادی	۰/۳۱۵	۰/۳۷۸	۰/۱۱۹	۰/۳۱۵	۰/۴۰۲	۰/۱۲۷	۰/۳۱۵	۰/۳۷۵	۰/۱۱۸
زیست‌محیطی	۰/۳۴۹	۰/۴۶۷	۰/۱۶۳	۰/۳۴۹	۰/۴۷۳	۰/۱۶۵	۰/۳۴۹	۰/۴۳۳	۰/۱۵۱
اجتماعی	۰/۳۳۶	۰/۴۳۳	۰/۱۴۵	۰/۳۳۶	۰/۴۳۵	۰/۱۴۶	۰/۳۳۶	۰/۴۲۵	۰/۱۴۳
	TRCCT		۰/۴۲۷	TRCCT		۰/۴۳۸	TRCCT		۰/۴۱۲

مطابق با جدول (۵) باقیمانده ظرفیت تحمل جامعه میزبان از دیدگاه ساکنین برابر با ۴۲/۷ درصد محاسبه شده اسـت. میزان ۴۲/۷ درصـد بیانگر این می باشـد که از مجموع ۱۰۰ درصـدی ظرفیت تحمل سـاکنین نسبت به گردشگری، ۵۷/۳ درصد کاهش داشته و باقیمانده آن برابر ۴۲/۷ درصد می باشد. مطابقت ضریب به دست آمده (۴۲/۷) با جدول پرسکات آلن

، نشـان می دهد که ظرفیت تحمل سـاکنین در وضـعیت متوسط پایداری قرار دارد. همچنین باقیمانده ظرفیت تحمل جامعه میزبان از دیدگاه صاحبان کسب‌وکار گردشگری و مسئولین به ترتیب برابر با ۴۳/۸ درصد و ۴۱/۲ درصـد محاسبه و از مجموع ۱۰۰ درصدی ظرفیت تحمل صاحبان کسب و کار گردشگری و مسئولین نسبت به گردشـگری، به ترتیب ۵۶/۲ و ۵۸/۸ درصـد کاهش یافته اسـت و باقیمانده آن به ترتیب برابر با ۴۳/۸ و ۴۱/۲ درصـد می باشـد. مطابقت ضرایب مذکور با طبقه بندی بارومتر پایداری پرسکات آلن، نشان می دهد که میزان ظرفیت تحمل صـاحبان کسب و کار گردشگری و مسئولین، همچون ساکنین، در وضعیت متوسط پایداری قرار دارد.

به طور کلی ظرفیت تحمل جامعه میزبان از دیدگاه هر سـه گروه (سـاکنین، صـاحبان کسـب‌وکار گردشـگری، مسئولین) در طبقه ۰/۶۰-۰/۴۱ قرار می گیرد که نشان دهنده وضعیت متوسط پایداری می باشد.

در جدول (۶) نیز میانگین باقیمانده ظرفیت تحمل گردشـگری بر اسـاس دیدگاه هر سـه گروه، محاسـبه شـده است.

جدول(۶): باقیمانده ظرفیت تحمل جامعه میزبان

حوزه	جامعه میزبان		
	CIV	TCCIU	CCLT
اقتصادی	۰/۳۱۵	۰/۳۸۵	۰/۱۲۱
زیست‌محیطی	۰/۳۴۹	۰/۴۵۸	۰/۱۶۰
اجتماعی	۰/۳۳۶	۰/۴۳۱	۰/۱۴۵

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]
[DOR: 20.1001.1.22287736.1397.18.49.14.7]
[DOI: 10.29252/jgs.18.49.93]

TRCCT	۰/۴۲۶

در مجموع، باقیمانده ظرفیت تحمل جامعه میزبان برابر با ۴۲/۶ درصد محاسبه شده است. بر این اساس با توجه بـه پـارامتر بـه دســـت آمده (۰/۴۲۶)، ظرفیت تحمل جامعه میزبان با قرارگیری در طبقه ۰/۶۰-۰/۴۱ بارومتر پایداری پرسکات- آلن، از وضعیت متوسط برخوردار می باشد.

نتیجه گیری

یافته های این پژوهش نشـان داد که بر اسـاس دیدگاه هر سـه گروه (سـاکنین، صاحبان کسب‌وکار گردشگری، مسـئولین) سـطح پایداری گردشـگری در طبقه متوسـط بارومتر پایداری (۰/۶۰-۰/۴۱) قرار دارد. با این وجود دیدگاه صـاحبان کسـب‌وکار گردشـگری (۰/۴۳۸) در مقایسـه با سـاکنین (۰/۴۲۷)، کمی مثبت تر نسـبت به گردشگری می باشد که دلیل آن را می توان این گونه توجیه نمود که این گروه (صاحبان کسب‌وکار گردشگری) به واسـطه منافع اقتصـادی که از حضـور گردشـگران به دست می آورند، طبیعتا توجه بیشتری به اثرات مثبت گردشـگری داشـته و به اثرات منفی آن توجه کمتری نشان می دهند. در این میان دیدگاه مسئولین (۰/۴۱۲)، نسـبت به گردشگری، کمی سخت گیرانه تر نسبت به دو گروه دیگر (ساکنین و صاحبان کسب‌وکار گردشگری) اسـت. به نظر می رسد ارزیابی پایین تر میزان پایداری گردشگری از جانب مسئولین، ناشی از توجه تخصصی تر آنان به مسائل زیست‌محیطی، اقتصادی و اجتماعی می باشد که موجب گردیده تا دیدگاهی سخت گیرانه تر در مقایسـه با دو گروه دیگر داشـته باشـند. در مجموع جامعه میزبان نسـبت به گردشگری، نگرش متعادلی دارد و مخالف توسعه آن نمی باشد. درنتیجه ضروری است در راستای استفاده از پتانسیل های موجود در جهت توسعه پایدار گردشـگری، برنامه ریزی های لازم به منظور جذب گردشگران بیشتر به این منطقه در دستور کار مدیران و متولیان گردشگری قرار گیرد.

مقایســـه نتایج این تحقیق با مطالعه رهنمایی و دیگران (۱۳۸۷) حاکی از تفاوت هایی اســـت. به نحوی که در پژوهش رهنمایی و دیگران، تفاوتی معنی داری میان نگرش سـه گروه جامعه میزبان (سـاکنین معمولی، فعالان تجاری و خدماتی و مسئولان بخش عمومی نسبت به توسعه گردشگری وجود نداشت که این امر به دلیل منتفع شـدن هر سـه گروه از مزایای اقتصـادی گردشـگری عنوان شده است. این در حالی است که در پژوهش حاضر، صـاحبان کسـب و کار گردشـگری به دلیل منتفع شدن از مزایای بیشتر اقتصادی نسبت به دو گروه ساکنین و مسـئولین، نگرش مثبت تری به توسعه گردشگری دارند. در عین حال نتایج این پژوهش با پژوهش های عادلی (۱۳۹۱) و فردوسـی (۱۳۹۶) مشـابه بوده به نحوی که در پژوهش های مذکور همچون پژوهش حاضـر، نگرش کسبه محلی و صاحبان کسب و کار گردشگری به دلیل بهره مندی بیشتر از مزایای اقتصادی گردشگری نسبت به دو گروه سـاکنین و مسئولین، مثبت تر گزارش شده است. نتایج این پژوهش با مطالعات لنکفورد و هاوارد[۵۳] (۱۹۹۳) نیز همخوانی داشـــته به نحوی که صـــاحبان کســـب و کارهای گردشـــگری که در راســـتای نیازهای گردشگران فعالیت می کنند نگرش مثبت تری به گردشگری دارند تا آن هایی که ارتباطی با گردشگری ندارند. هر چند در حال حاضر ظرفیت تحمل جامعه میزبان در ارتباط با گردشگری در شرایط متوسط قرار دارد، با این

۵۳- Lankford and Howard

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]
[DOR: 20.1001.1.22287736.1397.18.49.14.7]
[DOI: 10.29252/jgs.18.49.93]

حال در جهت ارتقاء شـرایط کنونی، به ارائه راهکارهایی پرداخته شـده اسـت که بر بهبود شاخص‌هایی متمرکز می‌بـاشـــند که با توجه به یافته‌های تحقیق مطابق با جدول (۴)، بیشـــترین تأثیر را در کاهش ظرفیت تحمل جامعه میزبان داشته‌اند:

- آگاه‌سازی گردشگران و مجریان تورهای مسافرتی در خصوص ارزش‌های مذهبی اعتقادات جامعه میزبان
- تقویت فرهنگ پذیرش مسافر در بین افراد جامعه میزبان با آموزش‌های صحیح
- برگزاری دوره‌های آموزشی جهت آماده نمودن افراد جامعه میزبان برای اتخاذ مشاغل گردشگری
- توسعه امکانات و خدمات شهری از محل درآمدهای غیرمستقیم گردشگری
- اتخاذ سیاست‌هایی در جهت مشارکت فعالانه جامعه میزبان در فرآیند توسعه گردشگری
- اقدامات و تصـــمیمات لازم در جهت تســـهیل شـــرایط به منظور تشـــویق فعالان اقتصـــادی به منظور سرمایه‌گذاری در امور گردشگری صورت پذیرد.
- برگزاری مراسمات و جشنواره‌های محلی ویژه در زمان‌های مختلف به منظور کاهش اثرات نوسانات فصلی گردشگری بر درآمد و مشاغل ذی‌نفعان
- پرداخت وام‌های کم‌بهره و تسهیل شرایط اعطای مجوز در جهت افزایش فرصت‌های کسب‌وکار گردشگری

منابع

اشنایدر، سوزان سی و بارسو، ژان لویی، ۱۳۷۹، **مدیریت در پهنه فرهنگ ها**، ترجمه سید محمد اعرابی و داود ایزدی، تهران: انتشارات دفتر پژوهش های فرهنگی.

امین بیدختی، علی اکبر و شریفی، نوید، ۱۳۹۱، **بررسی رابطه بین رونق گردشگری و سرمایه اجتماعی در مناطق ساحلی دریای خزر**، نشریه مطالعات مدیریت گردشگری، ۱۷:۱۴۹-۱۲۱.

پاپلی یزدی، محمد حسین و سقایی، مهدی (۱۳۸۵)، **گردشگری ماهیت و مفاهیم**. چاپ هشتم، تهران: انتشارات سمت.

دلاور، علی (۱۳۷۵)، **روش تحقیق در روان شناسی و علوم تربیتی**، تهران: انتشارات ویرایش.

رحمانی، بیژن، شمس، مجید و حاتمی فر، ساناز (۱۳۸۹)، **امکان‌سنجی توسعه پایدار گردشگری در شهر ملایر با استفاده از مدل swot**، فصلنامه جغرافیا و مطالعات محیطی. ۱۳:۳-۲۵.

رهنمایی، محمدتقی؛ فرهودی، رحمت اله، دیتمان، آندریاس و قدمی، مصطفی، ۱۳۸۷، بررسی **ظرفیت تحمل حوزه مقصد گردشگری با تاکید بر جامعه میزبان نمونه مورد مطالعه شهر کلاردشت**، مجله پژوهش های جغرافیای انسانی، ۶۶:۳۳-۱۷.

ضرغام، حمید، ۱۳۸۱، **مدل برنامه ریزی استراتژیک جهانگردی ایران**، تهران: انتشارات مرکز آموزش بنیاد مستضعفان و جانبازان.

عادلی، سمیرا، ۱۳۹۱، **بررسی نگرش جامعه میزبان نسبت به گردشگری و پیامدهای آن در یک بافت زنده تاریخی پژوهش موردی بافت تاریخی فهادان یزد**، مجله هنرهای زیبا، ۴:۹۴-۸۱.

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]
[DOR: 20.1001.1.22287736.1397.18.49.14.7]
[DOI: 10.29252/jgs.18.49.93]

فردوسی، سجاد، ۱۳۹۶، **برآورد ضرفیت برد گردشگری ساحلی به منظور توسعه پایدار گردشگری مطالعه موردی بندر گز**، پایان نامه کارشناسی ارشد به راهنمایی کرامت اله زیاری، تهران: دانشگاه تهران، دانشکده جغرافیا.

کیانی، اکبر و جوادی، معصومه، ۱۳۸۹، **نقش گردشگری در راستای توسعه فرهنگ ایرانی مطالعه موردی کلان شهر مشهد**، چهارمین کنگره بین المللی جغرافیدانان جهان اسلام، ایران: زاهدان.

لطفی، صدیقه (۱۳۸۶)، بررسی توسعه گردشگری شهری در تعامل با اکوتوریسم، دو فصلنامه اندیشه جغرافیایی. شماره ۱.

معصومی، مسعود، ۱۳۸۵، **ماهیت گردشگری**، تهران: انتشارات پیک کوثر.

Allen, L., Hafer, H., Long, P., and Perdue, R., 1993, **Rural residents attitudes toward recreation and tourism development**, Journal of Travel Research, Vol.31(4):12-137.

Andereck, K., and C. Vogt, 2000, **The Relationship Between Residents Attitudes toward Tourism and Tourism Development Options**, Journal of Travel Research, No.39:27– 36.

Ap. J., 1992, **Residents Perceptions on Tourism Impacts**, Annals of Tourism Research, No.19:665- 695.

Beeton, Sue, 2006, **Community Development through Tourism**, Australia Land links Press.

Bhattacharya, A.K. and Banerjee, S., 2003, **Relevance of carrying capacity and eco-development linkages for sustainable ecotourism**, The Indian Forester.129(3):330-340.

Bosley, H. E. (2009). **Spatial Conceptualization of the Urban Tourist Bubble: Downtown Raleigh, North Carolina in Transition**. Unpublished PhD Thesis. North Carolina State University: USA.

Choi, S. H., 2003, **Measurement of Sustainable Development progress for Managing Community Tourism**, (Dissertation for PHD), Texas A&M University.

Ghosh, Tuhin, 2012, **sustainable coastal tourism: problems and management options**, jpurnal of geography and geology, 4(1):163-169.

Gursory, Dogan, Jurowski, Claudia and Uysal, Muzaffer, 2002, **Resident Attitudes A Structural Modeling Aproach**, Annals of Tourism Research, Vol 20(1):79-105.

Haralambopoulos, Nicholas and A. Pizam, 1996, **Perceived Impacts of Tourism the case of Samos**, Annals of Tourism Research,.23(3):501-521.

Hernandez, Sigfredo A.; Cohen, J. and Garcia, H. L., 1996, **Resident Attitudes towards An Instant Resort Enclave**, Annals of Tourism Research, 23(4):755-779.

Huttche, M., Carsten; Alan, T.White and Ma. Monina M.Flores, 2002, **sustainable coastal tpurism handbook for the Philippines**, printed in Cebu City, Philippines.

Jurowski, C.; Uysal, M. and Williams, D. R., 1997, **A theoretical analysis of host community resident reactions to tourism**, Journal of tourism research,.36(2):3-11.

Kim, Kyungmi, 2002, **the effect of Tourism Impacts upon Quality of Life of Residents in The Community**, the Faculty of the Virginia Polytechnic Institute and State University, Dissertation for Degree of Doctor of Philosophy.

King, B.; Pizam, A. and Milmen, A., 1993, **Social Impacts of Tourism Host Perceptions**, Annals of Tourism Research,.20(4):650-665.

Lankford, S. V. and D. R. Howard, 1994, **Developing a Tourism Impacts Attitude Scale**, Annals of Tourism Research,.21(1): 121-139.

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]
[DOR: 20.1001.1.22287736.1397.18.49.14.7]
[DOI: 10.29252/jgs.18.49.93]

Lankford,S.V, and D.R.Howard, 1994, **Developing a Tourism Impacts Attitude Scale**, Annals of Tourism Research,Vol 21.

Lepp, A. 2007, **Residents' attitudes towards tourism in Bigodi village, Uganda**.Tourism Management, 28: 876-885.

Liu, J. C. and Var, T., 1986, **Resident Attitudes towards Tourism Impacts in Hawaii**, Annals of Tourism Research.13(2):193-214.

Martin, B. S. and Uysal, M., 1990, **examination of the relationship between carrying capacity and the tourism lifecycles: Management and policy implications**, Journal of Environmental Management.31(4):327-333.

McColl, S. F. and Martin, S. R., 1994, **Community Attachment and Attitudes toward Tourism Development**, Journal of Travel Research.32:29-34.

O'Reilly, A. M., 1986, **Tourism Carrying Capacity Concept and Issues**, Tourism Management, 7(4):254-258.

Pearce Douglas, G. (2001). **An Integrative Frame Work for Urban Tourism Research**. Annals of Tourism Research. 28 (4): 926-946.

Perdue, R. R.; Long, P. T.; Allen, L., 1990, **Resident Support for Tourism Development**, Annals of Tourism Research.17:586-599.

Perdue, R. R.; P. T. Long and L. Allen, 1987, **Rural Resident Tourism Perceptions and Attitudes**, Annals of Tourism Research.14:420-429.

Prescott-Allen, R., 1997, B**arometer of sustainability: Measuring and communicating wellbeing and sustainable development**, Paper presented at the IUCN, An approach to assessing progress toward sustainability: Tools and training series for institutuions, field teams and collaborating agencies, Gland.

Sankar, T.C., 2003, **Carrying Capacity of protected areas with respect to tourism activities: Case studies from Bandhavgarh and Pench National Parks**, Madhya Pradesh, MRM Dissertation, Indian Institute of Forest Management, Bhopal, Madhya Pradesh, India.

Show, G., and Williams, A.M. (1994). **Critical Issues in Tourism A Geographical Perspectives**. Blackwell: Oxford.

Smith, A. (2005). C**onceptualizing City Image Change: the re-imaging of Barcelona**, Tourism Geographies. 7(4):398-423.

Timothy, Dallen, J. (2005). **Aspect of Tourism Shopping Tourism**, Retailing and Leisure. Channel View Publications, Toronto.

Wight, P., 1993, **Ecotourism: Ethics or eco – sell?** Journal of travel research.31 (3):3- 9.

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]
[DOR: 20.1001.1.22287736.1397.18.49.14.7]
[DOI: 10.29252/jgs.18.49.93]